

„Mi az az ember életében, amit érdemes leírni, amit muszáj leírni... voltaképpen csak azt lehet leírni, ami fáj. Ami megsebzti az embert. S ami bosszú”, s amelyet Zolnay Vilmos *Az írói mesterség* című tanulmányában a következő szavakkal fejez ki:

„Az író — azt hiszem — alkalomszerűen ír; akkor, ha éppen helyre kell billentenie a kisiklott világrendet.”

A változatos, érdekes cselekményű regényt Gállos Orsolya fordította magyarra.

KENYERES KOVÁCS MÁRTA

AZ ALKALOM, HOGY MEGMUTATKOZZANAK

MARIJA CINDORI—SNJEŽANA KULEŠEVIĆ—HAJNALKA LOVASI: *Pesme*. Osvit, Subotica, 1975.

Puritán egyszerűségű vagy inkább mondhatni szokványos címet visel három fiatal szabadkai költőnő közös kötete. Nem tudni, a szerénység vagy a nemtörődomség adatta ezt a jellegtelen címet. Igaz, három különböző zöngéjű anyagnak nehéz közös, átfogó jellemzőt találni. Mégis úgy hiszem, nem lehetetlen. Már csak a potenciális olvasó kedvéért sem. Könyvet akar venni, természetesen a könnyűt is nézi. Bármilyen érdekes betűtípusokat lát: nagyságuk, helyzetük, vastagságuk váltakozásával bizonyos ritmus, lüktetés lesz a fődőlap sajátja, mégis a színek egyhangúsága lehangoló. Vajszin alapon barna betűk. Élénkebb szín fiatalok első kötetére kifejezőbb lett volna. De hát a belső a fontos.

A kötetben 45 vers van. Egy-egy költőnőtől arányosan elosztva 15. A három versfüzér egymásutánja a következő sorrendben alakul: Marija Cindori: Januári gyász, Snježana Kulešević: *Es miről még*, Lovászi Hajnalka: *A napok fölött*.

A „beosztás” nem véletlen. A színvonal a könyv vége felé közeledve fokozatos emelkedést mutat. A kötet legjobb, legértékesebb verseit kétségtelenül Lovászi Hajnalka írta. Ez a

tény azonban nem teszi indokolatlanná a másik két fiatal verseinek kiadását. Inkább dicséretre méltó az Osvit effajta igyekezete: a bontakozó tehetségek okos felkarolása. Az ellenvélemény tükrében ez a törekvés persze torz képet is mutathat. Futóhomokra építeni kifizetődik-e? Szélsodorta magvaktól erdőt várni nem túl korai-e? Az igazság: befektetés nélkül nem várhatunk jobb termést. Csak az a kérdés, szabad-e megállnunk a könyvek pusztá kiadásánál. Félek, a középiskolás ifjúság, tehát az igazi olvasók körében nemigen ismert ez a kötet sem. A szerbhorvát szakos tanárok és iskolai önképzőkörök megismertetési, népszerűsítési munkáját kellene ennek az ügynek érdekében fölfokozni. De ez már a község pangó irodalompolitikájának kérdése, amely keveset látszik foglalkozni az író, kiadó, értékesítő vagy népszerűsítő, valamint olvasó egymást föltételező kérdés-komplexumával.

Marija Cindori tud verselni. Ez a készség azonban nem elég egy igazán ihletett vers megírásához. Egyelőre még nem fedezte fel a forrásvidéket, ahonnan elemi erővel törne elő a szó. Így költeményeiből hiány-

zik a szárnyalás; bénák, görcsbe rándulók a sorok. Az élet figyelése, sok olvasás és a nyelv eszközeinek magasabb szinten való elsajátítása minden bizonnyal közelebb fogja hozni Marija Cindorit önmagához.

Míg Marija Cindori az írott szó mellett áll, vagy mögé rejtőzik, addig *Snježana Kulešević* a verset sétabotként pergeti ujjai között, fölényesen. A nyelv játékszer, zsonglóreszköz a fiatal költő kezében. Ahogy a szavakkal dominózik, jobbra tologatja őket, balra, mintha ezt az „akciót” helyenként nyomon követné a költészet géniusza, a szavak dimenzióit megsokszorozó szeszélyes szellem. Vakmerő is ez a *Snježana Kulešević*. Nem fél a költészettől. Belemarkol a Pegazus sörényébe és talpra szökken, ha a paripa ágaskodva hátáról leveti. Szép, személyes élményből fakadó verse a *Durváknak (Grubima)* szóló.

Lovászi Hajnalka versei közül egy egész kis világot tetten érő a *Napló-*

részlet (Iz dnevnika) című, amely így zárul: *

*Ami a nappól maradt
áttetsző volt
és vékony, mint a selyem,
és egy kissé fölösleges is...*

*(Ostatak dana
bejaše proziran
i tanak kao svila,
i pomalo uzaludan...)*

Lovászi Hajnalka, éppúgy, mint *Snježana Kulešević*, máris egy sajátos költői nyelv birtokosa. Az előbbié képekben gazdagabb; tapasztalatainak, meglátásainak kifejezésében pedig az utóbbié magabiztosabb, elevenre tapintó.

Az első kötet mindig ígéret, útkeresztelkedés, ahonnan helyes irányt választva tovább jutni nehéz feladat.

Reméljük, nem a homoktenger, de a csúcsok felé vezető ösvény nyeli majd el a három útrakelő lába nyomát.

VIRÁG ÁGNES

TANANYAGOT BŐVÍTŐ OLVASMÁNY

TIBOR SEKELJ: *Kumevava sin prašume*.
Osvit, Subotica, 1975.

Hálás feladat egzotikus tájakról, az őserdők világáról írni. Arról a világról, ahova egyszerű halandó csak képzeletben juthat el, ám érdekességeiről szívesen hall vagy olvas. Hálás feladat, különösen akkor, ha gyerekek részére írunk róla, olyan szemléltető módon, ahogy azt Székely Tibor most megjelent gyermekregényében tette.

Nem is regény ez. Inkább érdekes, izgalmas útiélmények sorozata,

vagy akár tananyagot bővítő hasznos olvasmány a növények és állatok világából.

A könyv hőse. *Kumevava* kis indián fiú, aki az őserdőben látta meg a napvilágot, abban a környezetben, ahol már a legapróbb gyerekek is tudnia kell, hogyan védekezzen a reáleselkedő ezer veszély ellen. Kis társaival, iskola helyett, ő az élet iskolájába járt, a kicsinyek nevelésére kijelölt idősebb indiánoktól csupa olyas-